

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/135/2018
Identifikačné číslo spisu: 5018200036
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:5018200036.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej /sudca spravodajca/ a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: W.. F.O., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX, XXX XX Y., právne zast.: Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, IČO: 47 238 232 proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8- 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 45657- 3/2017-BA zo dňa 15.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 18. júla 2018, č. k. 26Sa/3/2018-63, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 18. júla 2018, č. k. 26Sa/3/2018-63, z a m i e t a.

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom, č. k. 26Sa/3/2018-63 zo dňa 18. júla 2018 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 45657-3/2017-BA zo dňa 15.11.2017, ktorým odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla a napadnuté rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdila. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím č. 6410-14/2017-LM rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činné osobe (ďalej len SZČO) W.. F.O. (žalobkyni) zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 167 S.s.p. a contrario tak, že žalobkyni a žalovanej nárok na náhradu nepriznal, nakoľko žalobkyňa nemala v konaní úspech, nevzniklo jej právo na náhradu trov konania a žalovanej, pretože neboli splnené podmienky v § 168 S.s.p.

2. Krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Liptovský Mikuláš (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 6410-14/2017-LM zo dňa 24. apríla 2017 rozhodla tak, že žalobkyni - samostatne zárobkovo činnnej osobe W.. F.O. zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010. V odôvodnení prvostupňový správny orgán uviedol, že na základe údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky príjem účastníka konania z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou príjmu pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby za rok 2007 bol 1.393.028,00 Sk, za rok 2008 bol 1.798.312,00 Sk, čo je suma vyššia ako 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem za uvedené roky je v sume vyššej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou. Za rok 2009 bol príjem účastníka konania z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou 0,00 Eur, čo je suma nižšia ako 3.834,96 Eur t.j. 12- násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda príjem účastníka konania za rok 2009 je v sume nižšej ako zákonom stanovená hranica príjmu pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k júlu 2010. Ďalej bolo zrejmé, že dňa 27.04.2009 účastníčka konania podala prvostupňovému správne mu orgánu Registračný list FO, odhláška SZČO s dátumom zániku poistenia 31. decembra 2008 z dôvodu ukončenia podnikania na základe rozhodnutia Žilinského samosprávneho kraja, odbor zdravotníctva o zrušení povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení. Podľa údajov, ktoré Sociálnej poisťovni poskytlo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky - Slovenská lekárska komora je účastníčka konania držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/ZA/0307/05 od 11.08.2005. Uvedená licencia sa pre účely sociálneho poistenia považuje za oprávnenie na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti. V závere rozhodnutia prvostupňový správny orgán uviedol, že povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovej činnosti zaniklo 30. júna 2010 a nie 31. decembra 2008.

3. Proti prvostupňovému rozhodnutiu žalobkyňa podala odvolanie o ktorom rozhodla žalovaná rozhodnutím č. 45657-3/2017-BA zo dňa 15.11.2017 tak, že odvolanie zamietla v celom rozsahu a napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš potvrdila. Žalovaná v odôvodnení uviedla, že prvostupňový správny orgán dostatočne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil.

4. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 14 ods. 1, § 15 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1, § 209 ods. 1 a 2,3, 4 a § 21 ods. 4 písm. b) v znení účinnom do 31.12.2010, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti S.s.p. a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je v súlade so zákonom.

5. Krajský súd považoval medzi účastníkmi konania za sporné posúdenie otázky právneho postavenia žalobkyne, ktorá v dôsledku zrušenia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia k 31.12.2008, podľa jej názoru, stratila status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Žalobkyňa ako bolo preukázané, a teda nebolo ani sporné aj po tomto dátume bola držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na výkon povolania lekár, a preto žalovaná na rozdiel od žalobkyne zastávala názor, že táto skutočnosť zastáva postavenie žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely povinného dôchodkového a povinného nemocenského poistenia. Zánik sociálneho poistenia sa riadi pravidlami upravenými v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, t. j. okrem iného upravuje vlastné definície pojmov, okrem iného tiež definíciu pojmu samostatne zárobkovo činnná osoba. Súčasne tento právny predpis upravuje aj časové ohraničenie vzniku a zániku sociálneho poistenia a stanovuje aj sankcie za nesplnenie povinností vo vzťahu k Sociálnej poisťovni.

6. Krajský súd sa vo vzťahu k žalobkyni zaoberal otázkou, či žalobkyňa mala ku dňu 31.12.2008, kedy jej bolo zrušené oprávnenie na prevádzkovanie, resp. povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Z administratívneho spisu zistil, že žalobkyňa za rok 2008 a 2009 dosiahla príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov, bola držiteľkou platnej licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/ZA/0307/05, ktorá ju oprávňovala na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. aj po dátume 31. decembra 2008, ku ktorému dňu rozhodnutím Žilinského samosprávneho kraja bolo žalobkyni zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Krajský súd uviedol, že žalobkyňa požiadala dňa 20.11.2008 o zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo z dôvodu zmeny zdravotníckeho zariadenia z fyzickej na právnickú osobu. Žalobkyňa požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu príslušného správcu dane a oznámila skutočnosť potrebnú pre zrušenie IČO, avšak u žalobkyni nedošlo k zániku všetkých oprávnení na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, keďže žalobkyňa bola naďalej držiteľom platnej licencie č.: L1A/ZA/0307/05 a jej príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákona o dani z príjmu boli vyššie ako zákonom stanovená hranica príjmu. Podľa názoru správneho súdu Sociálna poisťovňa správne konštatovala, že žalobkyni zaniklo sociálne poistenie SZČO dňa 31.12.2008, kedy jej bolo rozhodnutím Žilinského samosprávneho kraja pod č. 5569/2008/OZ zo dňa 24.11.2008 zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo. K uvedenému krajský súd dodal, že zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinný rozhodnúť o vzniku, zániku alebo prerušení sociálneho poistenia v sporných prípadoch, a preto námietka žalobkyne ohľadom oneskoreného rozhodovania správneho orgánu prvého stupňa nie je dôvodná. Krajský súd nemal preukázané, že správny orgán prvého stupňa disponoval príslušnými informáciami o platnej licencií žalobkyne, ktorá skutočnosť bola Sociálnej poisťovni poskytnutá až Slovenskou lekárskou komorou. Do tohto času Sociálna poisťovňa nemala reálnu možnosť zistiť, že žalobkyňa je držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Ani podľa názoru krajského súdu žalobkyni dňom 31.12.2008 nezaniklo ani povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie SZČO podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Vzhľadom na skutočnosť, že príjmy z podnikania, ktoré žalobkyňa dosiahla v rozhodujúcom období presiahli citovaným zákonom ustanovenú hranicu príjmov, úlohou žalobkyne v prvom rade ako držiteľky licencie L1A bolo v prvom rade požiadať o zrušenie licencie až následne po jej právoplatnom zrušení oznámiť zánik SZČO Štatistickému úradu SR a požiadať o zrušenie registrácie príslušného správcu dane. Skutočnosť, že žalobkyňa nemala vedomosť o tom licencií L1A jej zakladá status SZČO, nezbavuje žalobkyňu zo zodpovednosti za následky, ktoré vznikli porušením povinností vyplývajúcich z tohto právneho postavenia.

7. Krajský súd konštatoval, že podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia sú presne stanovené zákonom č. 461/2003 Z.z., ktorý nepozná ustanovenie upravujúce zmiernenie tvrdosti zákona, alebo uplatňovanie výnimiek u jednotlivých poistencov. Z tohto dôvodu sa nemohol stotožniť s námietkou žalobkyne, že postup žalovaného v danej veci, ktorá postupovala v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z. z. je nesprávny a nespoľahlivý. Ani krajský súd sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne, že zo zákonného sociálneho poistenia vyplýva, že písomnú formu nemajú rozhodnutia, v ktorom Sociálna poisťovňa rozhodla o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v nesporných prípadoch. V takýchto prípadoch Sociálna poisťovňa rozhodnutie vyznačí len v spise. Uvedené tvrdenie žalobkyne nemá žiadnu oporu v zákone č. 461/2003 Z.z. Pobočka Sociálnej poisťovne je oprávnená v rámci konania o sociálnom poistení rozhodovať len o veciach taxatívne ustanovených v § 178 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Rozhodnutie, ktorým sa zavŕši nedávkové konanie vo veciach sociálneho poistenia musí obsahovať všetky formálne a obsahové náležitosti ustanovené zákonom č. 461/2003 Z. z. Z ust. § 209 ods. 1 citovaného zákona vyplýva, že rozhodnutie organizačnej zložky sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Je zrejme, že v citovanom zákone musí byť vyslovene ustanovené, že konkrétne rozhodnutie sa písomne nevydáva tak, ako to vyplýva z § 194 ods. 2. V prípade, ak zánik sociálneho poistenia nie je sporný, t. j. Registračný list fyzickej osoby - odhláška zo sociálneho poistenia deklaruje skutočnosť, ktoré vznikli priamo zo zákona, Sociálna poisťovňa vyznačí tento zánik v spise poistenca. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že uvedený postup resp. vyznačenie tejto skutočnosti

sa považuje za rozhodnutie Sociálnej poisťovne, a preto tvrdenie žalobkyne, že rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v nesporných prípadoch nemá písomnú formu a vyznačí sa len v spise absolútne nemá právne opodstatnenie. Z ust. § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 vyplýva, že o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje pobočka Sociálnej poisťovne a len v sporných prípadoch. Výsledkom nedávkového konania o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch je rozhodnutie, ktoré má písomnú formu a nadobúda právne účinky márnym uplynutím lehoty na podanie odvolania. Z ust. § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia len v sporných prípadoch, t. j. predmetom nedávkového konania nie je vznik, prerušenie a zánik sociálneho poistenia, ktoré nie sú sporné, a preto Sociálna poisťovňa v týchto prípadoch nie je oprávnená rozhodovať.

8. Vo vzťahu k námietke, že správny orgán prvého stupňa žalobkyňu neupovedomil o začatí predmetného nedávkového konania, a tým jej neposkytol možnosť sa vyjadriť k začatému konaniu, krajský súd zastával názor, že aj táto námietka nie je dôvodná. Uviedol, že prejednávaná vec predstavuje nedávkové konanie, ktoré sa v súlade s § 184 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu bolo v predmetnom prípade je podľa § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila vo vzťahu k účastníkovi konania prvý úkon. Zákon č. 461/2003 Z. z. nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona č. 461/2003 Z. z. ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania ako to ukladá správny poriadok. Taktiež zákon č. 461/2003 Z. z. neukladá povinnosť Sociálnej poisťovni pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7Sžo 20/2010 zo dňa 24.02.2011). Žalobkyňa mala možnosť o odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uplatniť svoje námietky, čo v danej veci aj využila a žalovaná sa v rozhodnutí o námietkach žalobkyne vysporiadala, preto nedošlo k porušeniu zákonných práv žalobkyne.

9. K námietke žalobkyne ohľadom absencie zákonného ustanovenia v prvostupňovom rozhodnutí, na podklade ktorého správny orgán prvého stupňa rozhodol, krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné. Podľa jeho názoru, predmetné rozhodnutie obsahuje všetky zákonom požadované formálne a obsahové náležitosti uvedené v § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. t. j. jasný, určitý a zrozumiteľný výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené. V prvostupňovom rozhodnutí je zároveň jednoznačne uvedené, že o povinnom sociálnom poistení bolo rozhodnuté podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z., a preto sa nemožno stotožniť s námietkou žalobkyne týkajúcej sa nepreskúmateľnosti správneho rozhodnutia.

10. Vzhľadom na uvedené dospel krajský súd k záveru, že rozhodnutie žalovanej je v súlade so zákonom, nakoľko má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol.

II.

Kasačná sťažnosť žalobkyne proti rozsudku krajského súdu

11. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci /§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p/ Navrhovala, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 26Sa/3/2018 zo dňa 28. júla 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Žalobkyňa namietala, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolání lekár štatút SZČO nezakladá. Poukázala na ust. § 68 ods. 1 ako i ust. § 10 ods. 2 zák. č. 578/2004 Z. z. zákon o

poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom zdôraznila, že vždy vykonávala zdravotnícke povolanie v povolaní lekár na podklade licencie SLK L1B v spojitosti s povolením vydaným Žilinským samosprávnym krajom a nikdy nevykonávala samostatnú zdravotnícku prax v povolaní lekár na základe licencie SLK. Vytýkala krajskému súdu, že ten nebral do úvahy, že samostatnou zdravotníckou praxou sa rozumie poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia. Na podporu svojho názoru poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č. 2Sa/4/2017 ako i na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 18 Sa/1/2017.

13. Žalobkyňa k bodu 24 odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu opakovane poukázala na to, že úlohou súdu v podmienkach právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi, t.j. k povinnosti súdu nachádzať právo je nutné pristupovať nielen z pohľadu vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale aj cez povinnosťou formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nie súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho-ktorého záujmu chráneného príslušnou normou. Žalobkyňa mala za to, že v danom prípade sa preukazuje nedostatok právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, ktorý neupravuje možnosť zmiernenia tvrdosti zákona. Uviedla, že prejednávaný prípad je prípadom, kedy sa tvrdosť zákona zreteľne prejavuje. Žalobkyňa mala za to, že zrušením povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia jej zaniklo postavenie SZČO. Dôkazom toho, že žalobkyni postavenie SZČO zaniklo bolo, že požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane a oznámila Štatistickému úradu SR skutočnosť potrebnú pre zrušenie identifikačného čísla organizácie ako i odhlásenie zo sociálneho poistenia. Žalobkyňa uviedla, že si nebola vedomá, že by licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolaní lekár bola oprávnením zakladajúcim postavenie SZČO, predmetnú licenciu žalobkyňa nikdy nevyužívala ani pred dátumom 31.12.2008 a ani potom, napokon nemala na ňu žiadny príjem. Z uvedené je zrejmé, že žalobkyňa vykonala všetky kroky smerujúce k zániku jej statusu SZČO, pričom jej vôľa nebyť SZČO bola zrejmá. Za extrémne negatívny dopad na žalobkyňu považuje povinnosť uhradiť dlžné na poistnom ako i z titulu penále a to napriek tomu, že prejavila vôľu nebyť SZČO.

14. Záverom žalobkyňa poukázala na ust. § 209 ods. 1 a § 222 ods. 3 a 4 zák. č. 461/2003 Z. z. z ktorých vyplýva, že nie všetky rozhodnutia musia mať písomnú formu. V takýchto prípadoch Sociálna poisťovňa vyznačí rozhodnutie o zániku povinných poistení v spise. Žalobkyňa vychádzajúc z toho, že jej nebolo doručené písomné rozhodnutie o zániku týchto poistení mala za to, že jej podaniu bolo vyhovené v plnom rozsahu a žalovaná rozhodla o zániku povinného poistenia vyznačením v spise. Žalobkyňa vyslovila názor, že je povinnosťou Sociálnej poisťovne skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná (či odhláškou je preukázaný skutkový stav, ktorý má za následok zánik poistenia) a rozhodnúť o tom. Na základe podanej odhlášky, po ktorej preskúmaní dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia, bolo vyznačením v spise rozhodnuté o zániku poistenia k 31.12.2008, a teda vo veci bolo právoplatné rozhodnuté už v roku 2008. Vzhľadom k tomu, že od právoplatného rozhodnutia o zániku povinného poistenia uplynul viac ako rok, Sociálna poisťovňa, pobočka Liptovský Mikuláš nemohla, podľa názoru žalobkyne, nariadiť obnovu konania vo veci zániku týchto poistení.

15. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhla rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

16. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadrila podaním zo dňa 25.9.2018. Žalovaná i naďalej zotrvala na svojej argumentácii pričom uviedla, že žalobkyňa neuviedla také námietky k

správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia žalovanej.

17. Žalovaná i naďalej zastávala názor, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§68 ods. 1 písm. a) vykonávanej podľa § 10 zák. č. 578/2004 Z. z. sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010.

18. Žalovaná poukázala na znenie ust. § 3 ods. 4 zák. č. 578/2004 Z. z. ako i ust. § 4 a § 10 ods. 1 citovaného zákona z ktorých vyvodila, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) je oprávnením, ktoré zakladá status SZČO na účely sociálneho poistenia. Na podporu uvedeného poukázala aj na list Ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 7410/2017-M OPVA-14483 zo dňa 20. apríla 2017 s totožným záverom.

19. Ďalej žalovaná poukazovala na to, že podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 nadobudla status SZČO podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako SZČO na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31. decembra 2010 teda nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, právne významné je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnej osoby. Žiadne iné podmienky na nadobudnutie právneho postavenia SZČO zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 v § 5 písm. c) neustanovuje. V danej súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžo/16/2016.

20. Taktiež žalovaná uviedla, že pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia SZČO nie je rozhodujúce na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Za rozhodujúcu považuje len tú skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu SZČO na účely sociálneho poistenia dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa ust. § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z. z. zákon o dani z príjmov.

21. Žalovaná i naďalej zastávala právny názor, že žalobkyňa, ktorá bola v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A/ZA/0307/05, sa považuje za SZČO, a to bez ohľadu na skutočnosť, či činnosť na základe predmetnej licencie aj vykonávala. Faktické nevyužívanie tejto licencie nemá podľa názoru žalovanej pre kvalitatívnu stránku statusu SZČO právnu relevanciu. Až faktická nemožnosť vykonávať činnosť v zmysle udeleného oprávnenia spôsobená objektívnymi skutočnosťami ma za následok prerušenie, resp. zánik povinného poistenia SZČO.

22. Vo vzťahu ku kasačnej námietke v bode 2 kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že sú totožné s námietkami uvedenými v správnej žalobe ku ktorým už zaujala stanovisko, ktorého sa i naďalej pridrižiava.

23. Vzhľadom na uvedené sa žalovaná plne stotožnila s právnymi závermi krajského súdu vyjadrenými v napadnutom rozhodnutí a navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

24. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších

predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

25. Podľa ust. § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

26. Podľa ust. § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

27. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s ust. § 438 ods. 2 S.s.p) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne nie je dôvodná.

28. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 26Sa/3/2018-63 zo dňa 18. júla 2018, ktorým krajský súd žalobu žalobkyne zamietol.

29. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

30. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 45657-3/2017-BA zo dňa 15.11.2017, ktorým odvolanie žalobkyne zamietla v celom rozsahu a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím č. 6410-124/2017-LM zo dňa 24. apríla 2017 rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činnej osobe W.. F.O. (žalobkyňa) zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010.

31. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

32. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na

konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

33. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovanej, napadnutého žalobou, vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj dostatočne odôvodnil.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

34. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

35. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

36. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

37. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

38. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osobe

zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zamerl svoju pozornosť.

39. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov ako i právneho záveru Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp.zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalobkyne vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalobkyne uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na ust. § 461 S.s.p. dospel k záveru, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku.

40. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uvedenom rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021.

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: ..“Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licencia L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú

starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa stotožňuje s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolania udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z.z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaní lekár, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadajú aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využijú obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A

uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“

42. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp.zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

43. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 1Vs 3/2019, zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1,3, § 227 ods.2, písm. a/, § 228 ods.1,2,3,7, § 233 ods.6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval:“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takeého poistenia. V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie

L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

44. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení, č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: „....., Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiť“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v

inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavné nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

45. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

46. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Žilinského samosprávneho kraja č. 5569/2008/OZ zo dňa 24.11.2008, Žilinského samosprávneho kraja, ktorým žalobkyni ku dňu 31. decembra 2008 zrušil rozhodnutie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo, bola naďalej držiteľkou licencie číslo: L1A/ZA/0307/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou dňa 11. augusta 2005 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárah, za predchádzajúce obdobie vykazovala relevantný príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v platnom znení. V prípade žalobkyne ako držiteľky licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľka tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

47. Z dôvodov uvedených vyššie kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú postupom podľa ust. § 461 S.s.p zamietol.

48. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalobkyni (sťažovateľke), ktorá v tomto konaní nemala úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p.) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 168 S.s.p.).

49. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.